

Nazim Əliyev, Mirəli Kazımov
(AMEA Hüquq və İnsan Haqları İnstitutu)
(Bakı Dövlət Universiteti)

“MƏHKƏMƏ-HÜQUQ SİSTEMİNDƏ İSLAHATLARIN DƏRİNLƏŞDİRİLMƏSİ HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI: CİNAYƏT-HÜQUQİ SİYASƏTİN LİBERALLAŞDIRILMASI KONTEKSTİNDƏ

Açar sözlər: cinayət-hüquqi siyasət, dekriminallaşdırma, məhkəmə-hüquq sistemi, cinayət hüququ, amnistiya, cinayət məsuliyyəti

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İ.H.Əliyev dövlət başçısı kimi fəaliyyətinin ilk vaxtından respublikamızın məhkəmə-hüquq sisteminin müasirləşdirilməsi, cinayət-hüquqi siyasətin liberallaşdırılması, cəzanın humanistləşdirilməsi, cəzadan azad etmə institutunun daha geniş tətbiqi istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirmişdir. Bu baxımdan cənab Prezidentin 3 aprel 2019-cu il tarixdə imzaladığı “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında” Fərmanı ölkəmizdə həyata keçirilən məhkəmə hüquq islahatlarının məntiqi davamıdır. Fərmanı bu sahədə islahatların aparılmasının yeni keyfiyyət mərhələsi kimi də səciyyələndirmək olar. Dövlət başçısı tərəfindən qarşıya qoyulan vəzifələrdən biri də müvafiq orqanların cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cinayətlərin dekriminallaşdırılması üzrə tədbirlərini davam etdirmələridir.

Əslində bu istiqamətdə prinsiplial addımların atılmasına ölkə rəhbərinin 2017-ci il 10 fevral tarixdə imzaladığı “Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcrid etmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosesual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə” Sərəncamı ilə başlanılmışdır. Həmin Sərəncamın icrası olaraq hazırlanmış qanun layihəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Administrasiyası tərəfindən təkmilləşdirilmiş, cənab Prezident tərəfindən Milli Məclisə göndərilmiş və 20 oktyabr 2017-ci il tarixdə qəbul edilmişdir. Bu qanunla 18 cinayət tərkibi dekriminallaşdırılmış, cinayət məsuliyyətindən azad etmənin yeni mexanizmləri yara-

dılmış, bir sözlə, CM-nə cinayət-hüquqi siyasətin yumşaldılması ilə bağlı mühüm dəyişikliklər edilmişdir.

Dövlət başçısının imzaladığı 3 aprel 2019-cu il tarixli Fərman ilə bu istiqamətdə işlərin bir konsepsiya şəklində davam etdirilməsi müəyyən edilmişdir. Fikrimizcə, bu sahədə görülən işlərin bir sıra istiqamətlər ilə yanaşı, aşağıdakı məsələləri də əhatə etməsi məqsədəuyğun olar:

1. Cinayət hüququnda yeni məzmun və modeldə inzibati preyudisiya institutunun yaradılması və tətbiqinin genişləndirilməsi.

Preyudisiya latın mənşəli “preajudicialis” sözündən olub, əvvəlki məhkəmə qərarına aid olan mənasını verir. Cinayət hüququ nəzəriyyə-sində inzibati preyudisiya dedikdə, analoji hüquq pozuntusuna münasibətdə əvvəlcə inzibati, sonra isə cinayət-hüquqi təsirin göstərilməsi başa düşülür. İnzibati preyudisiya maddənin dispozişiyasında müəyyən edilir. Məlum olduğu kimi, cinayət başqa hüquq pozuntularından bir sıra obyektiv və subyektiv əlamətlərə görə fərqlənir. Başqa hüquq sahələri ilə qorunan xeyli ictimai münasibətlər cinayət hüququ ilə də qorunur. Qanunvericilik cinayəti başqa hüquq pozuntularından fərqləndirərkən, qanunla mühafizə olunan obyektə vurulan ziyandan asılı olaraq, ziyanı xarakterizə edən “mühüm ziyan”, “xeyli miqdarda ziyan”, “ağır nəticə” və s. bu kimi obyektiv əlamətlərin köməyindən istifadə edir.

Nümunə gətirək. Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 272.3-cü maddəsində ov qaydalarının kobud şəkildə pozulmasına (lazımi icazə olmadan və ya qadağan edilmiş yerlərdə, yaxud qadağan

olunmuş müddətlərdə, qadağan edilmiş alətlərlə və ya üsullarla ov edilməsinə), habelə digər ov qaydalarının müntəzəm pozulmasına görə məsuliyyət müəyyən edilmişdir. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikası CM-nin 258.1-ci maddəsində lazımi icazə olmadan və ya qadağan edilmiş yerlərdə, yaxud qadağan edilmiş vaxtda, qadağan edilmiş alət və üsullarla ov etmənin xeyli miqdarda ziyan vurması üstündə məsuliyyət nəzərdə tutulmuşdur. Beləliklə, CM-nin 258.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş əməl ilə İXM-nin 272.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş əməl arasında başlıca fərq birinci əməlin xeyli miqdarda ziyan vurmaqla nəticələnməsidir.

Azərbaycan Respublikasında sovet hakimiyyəti dövründə qəbul edilmiş hər üç cinayət qanununda inzibati preyardisiyalı tərkiblər nəzərdə tutulmuşdur. Ölkəmizdə təxminən 40 il ərzində tətbiq edilmiş 1960-cı il CM-də (1961-ci ilin martın 1-dən 2000-ci ilin 1 sentyabrına-dək) müəyyən sayda inzibati preyardisiyalı tərkiblər olmuşdur. Yuxarıda göstərdiyimiz misala uyğun olaraq bunlardan birinin məhz qanunsuz ov etmə cinayətinin olduğunu qeyd etməliyik. Belə ki, 1960-cı il CM-nin 161-ci maddəsinin 1-ci hissəsinin dispozisiyası aşağıdakı redaksiyada müəyyən edilmişdi: “Lazımi icazə olmadan və ya qadağan edilmiş yerlərdə, yaxud qadağan olunmuş vaxtda, qadağan edilmiş alət və üsullarla ov etmə, bu əməl eyni hərəkətlər üçün inzibati tənbeh verildikdən sonra il ərzində yenidən törədildikdə”.

Fikrimizcə, bu təcrübədən qüvvədə olan CM-də istifadə olunması cinayət-hüquqi siyasətin liberallaşdırılmasının növbəti təzahürü kimi çıxış edə bilər. Həqiqətən, bəzi ictimai təhlükəli əməllərin dekriminallaşdırılması cinayətçılığa qarşı mübarizə işinə, cinayət qanununun xəbərdaredici və qoruyucu funksiyalarının fəaliyyətinə mənfi təsir edə bilər, onların törədilməsinə görə cinayət-hüquqi təsir mexanizmlərindən istifadə olunması, bir tərəfdən, həmin vasitələrin çəkindiricilik keyfiyyətinin aşağı düşməsinə, digər tərəfdən, dövlət orqanlarının lüzumsuz vaxt və xərc məsrəfinə (cinayət işinin başlanılması, istintaqın aparılması, işin məhkəməyə verilməsi, məhkəmədə işə baxılması, məhkəmə qərarından şikayət və ya protestin verilməsi və s.), habelə vətəndaşların böyük ictimai təhlükə

törətməyən cinayətlərə görə məhkum olunmaları sayının artmasına gətirib çıxaracaqdır.

Bu zaman respublikamızın cinayətçılığının quruluşunda böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayətlərin xüsusi çəkisini də nəzərə almaq lazımdır. Belə ki, 2018-ci ildə ölkəmizdə qeydə alınmış 26381 cinayətin yalnız 10,3%-i (2513-ü) ağır və xüsusilə ağır cinayət, qalan 89,7%-i böyük ictimai təhlükə törətməyən (7403) və az ağır cinayət (14456) olmuşdur. Yaxud il ərzində respublikamızda təxminən 13-14 min nəfər məhkum edilir ki, bunların da yalnız təxmini 16%-i ağır, 2 %-i xüsusilə ağır cinayətlərin, qalan 82%-i böyük ictimai təhlükə törətməyən və az ağır cinayətlərin payına düşür.

Odur ki, eyni əməllərin cinayət statusu və gələcəkdə onların yenidən törədilməsi üstündə cinayət məsuliyyətinin labüdlüyü saxlanılması ilə yanaşı, müəyyən müddət ərzində birinci dəfə törədilməsinə görə məsuliyyətin inzibati qaydada həll edilməsi müsbət nəticə verə bilər.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, respublikamızın CM-nin hazırlanması üçün baza sənədi kimi istifadə olunmuş Rusiya Federasiyasının hazırda qüvvədə olan CM-də 11-dən artıq tərkibdə inzibati preyardisiya müəyyən edilmişdir. Məsələn, RF CM-nin qanunsuz olaraq övladlığa götürməyə görə məsuliyyət nəzərdə tutan 154-cü, kütləvi iğtişasa görə məsuliyyət nəzərdə tutan 212-ci və s. maddələrində. Belarus Respublikasının qüvvədə olan CM-nin 32-ci maddəsinə əsasən, böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayətlərə görə məsuliyyət nəzərdə tutan normalarda qanunverici inzibati preyardisiya müəyyən edə bilər.

Düşünürük ki, inzibati preyardisiyaya dekriminallaşdırmanın özünəməxsus təzahürü, cinayət əməllərini inzibati xətalardan ayıran bir üsul kimi də baxıla bilər. Müəyyən kateqoriya ictimai təhlükəli əməllərə münasibətdə inzibati preyardisiyanın tətbiqi cinayət qanunu ilə qorunan ictimai münasibətlərin hüquqi tənziyi prosesində sabitliyin, təqsirkarın davranışından asılı olaraq seçilmiş bir-birindən fərqli inandırma və məcburetmə vasitələrinin uzlaşdırılmasını təmin edir.

Bu baxımdan hesab edirik ki, respublikamızın CM-nin Xüsusi hissəsinin bir çox normalarında, xüsusən, insan və vətəndaşın konstitusiya hüquq və azadlıqları əleyhinə olan cinayət-

lər (21-ci fəsil), yetkinlik yaşına çatmayanlar və ailə münasibətləri əleyhinə olan cinayətlər (22-ci fəsil), mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlər (23-cü fəsil), iqtisadi fəaliyyət sahəsində olan cinayətlər (24-cü fəsil), ekoloji cinayətlər (27-ci fəsil), hərəkət təhlükəsizliyi və nəqliyyat vasitələrinin istismari qaydaları əleyhinə olan cinayətlər (29-cu fəsil) və digər fəsillərə daxil olan ayrı-ayrı maddələrdə inzibati preyardisiya əlamətini müəyyən etmək olar.

2. Cinayət məsuliyyətindən və cəzadan azad etmənin mühüm mexanizmlərindən biri olan amnistiya aktlarının qəbulu zamanı cinayət hüququnun əsas müddəalarına riayət edilməsinin təmin edilməsi.

“Amnistiya” yunan mənşəli söz olub, unutmamaq, bağışlamaq mənasını verir. Amnistiya cinayət əməli törətmiş şəxslər barəsində dövlətin həyata keçirdiyi humanist tədbirlərdən biridir. Amnistiya aktları, bir qayda olaraq, ölkənin ictimai-siyasi, iqtisadi sahəsində əldə olunan mühüm nailiyyətlər, tarixi əhəmiyyət kəsb edən əlamətdar hadisələrlə bağlı qəbul olunur. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci, CM-nin 81.1-ci maddələrinə əsasən, ölkəmizdə amnistiya aktlarının qəbulu Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin səlahiyyətinə aid edilmişdir. Respublikamızın keçmiş SSRİ-nin tərkibində olduğu dövrdə 12, müstəqillik dövründə isə 14 amnistiya aktı qəbul edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 81.2-ci maddəsinə əsasən, cinayət törətmiş şəxslər amnistiya aktı ilə cinayət məsuliyyətindən azad edilə bilirlər. Cinayət törətməyə görə məhkum olunmuş şəxslər isə cəzadan azad edilə bilirlər, yaxud onlara təyin olunmuş cəzanın müddəti azaldıla bilər və ya belə şəxslərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilə bilər və yaxud belə şəxslər əlavə cəzadan azad edilə bilirlər. Amnistiya aktı ilə cəzasını çəkmiş şəxslərin məhkumluğu götürülə bilər.

Sovet hakimiyyəti dövründə, habelə müstəqillikdən sonra 2007-ci ilədək qəbul edilmiş amnistiya aktları qüvvəyə minəndə bu qanunun təsiri altına düşən cinayətləri törətmiş bütün şəxslərə aid edilirdisə, son dörd amnistiya aktı yalnız barələrində çıxarılan hökmlər qanuni qüvvəyə minmiş şəxslərə şamil edilmişdir. Həmin amnistiya aktları aşağıdakılardır:

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş amnistiya haqqında – 08 may 2007-ci il tarixli Qərar;

Novruz bayramı münasibətilə amnistiya elan edilməsi haqqında - 17 mart 2009-cu il tarixli Qərar;

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi münasibətilə amnistiya elan edilməsi haqqında - 07 may 2013-cü il tarixli Qərar;

28 may - Respublika Günü münasibətilə amnistiya elan edilməsi haqqında - 20 may 2016-cı il tarixli Qərar.

Əlbəttə, biz bu mövqə ilə razılaşıırıq ki, amnistiya aktının tətbiqi dairəsinin həcmi bilavasitə dövlətin iradəsindən asılıdır. Lakin burada hər bir halda hüququn hamının qanun qarşısında bərabərliyi prinsipinin və s. mühüm şərtlərin gözlənilməsini vacib sayırıq və fikrimizi qısa şəkildə aşağıdakı kimi əsaslandırırıq.

Cinayət-hüquq nəzəriyyəsinə görə, amnistiya müddətsizdir və cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə vaxtından asılı olmayaraq, amnistiya aktı qüvvəyə minəndə əməlləri amnistiya aktının təsiri altına düşən bütün şəxslər haqqında tətbiq olunmalıdır. Amnistiya aktları yalnız məhkəmələrin icraatlarında olan təqsirləndirilən şəxslər, yaxud artıq cəza çəkən məhkumlar barəsində deyil, həmçinin təhqiqat, ibtidai istintaq orqanlarının icraatlarında olan cinayət işləri və materiallar üzrə müvafiq cinayəti törətməsi müəyyən edilmiş şəxslər barəsində tətbiq olunmalıdır.

Amnistiya aktlarında bu aktı tətbiq edən orqanlar, onların səlahiyyəti, qanuni qüvvəyə minmiş hökmlər üzrə cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın amnistiyanı tətbiq edib yekunlaşdırma müddəti müəyyən edilir. Qeyd edilən son amnistiya aktları yalnız qanuni qüvvəyə mindiyi günədək qüvvəyə minmiş ittiham hökmləri ilə məhkum edilmiş şəxslər barəsində tətbiq edilir. Təhqiqat və ibtidai istintaq orqanları amnistiyanı tətbiq edən orqanlar sırasından xaric edilmiş, məhkəmələrin bu sahədəki səlahiyyətləri munimuma endirilmişdir.

Qüvvədə olan AR CPM-nin 39.1.12-ci maddəsinə görə, amnistiya aktına əsasən şəxs cinayət məsuliyyətindən azad edilməli olduqda, cinayət təqibi başlanıla bilməz, başlanılmış cinayət təqibinə isə xitam verilməlidir. Təhqiqatçı, müstəntiq və ya prokuror icraat zamanı

CPMnin 39-cu maddəsində göstərilən halları aşkar etdikdə, cinayət təqibinə xitam verilməsi barədə (o cümlədən cinayət işi üzrə icraata xitam verilməsi barədə) qərar çıxarır (CPM-nin 40.1 və 41.1-ci maddələri).

Məhkəmə fəaliyyətinin xarakterini (işlərə bir neçə instansiyada baxılması) nəzərə aldıqda, onların icraatlarında olan işlər üzrə belə məhdudiyyətlər müəyyən edilə bilməz. Son amnistiya aktlarına görə, məhkəmələr də hökmə məhkumlara hansı növ cəza təyin edilməsindən asılı olmayaraq, onlar haqqında amnistiya tətbiq edə bilməzlər. Məsələnin mahiyyətinə dərinədən nüfuz etdikdə məlum olur ki, amnistiya aktı qüvvəyə minənədək eyni zaman dövründə eyni cinayət törətmiş şəxslər amnistiya aktının tətbiqi ilə bağlı fərqli hüquqi nəticə ilə üzləşməli olurlar və məhkumların bir qismi amnistiyanın təsiri dairəsindən kənar qalır. Bu isə, şübhəsiz, vətəndaşların həm konstitusiyada, həm də CM-də təsbit edilmiş qanun qarşısında bərabərlik prinsipinin pozulmasına gətirib çıxarır. Odur ki, 2007-ci ilədək qəbul edilmiş amnistiya aktlarının müddəalarını daha düzgün hesab etməklə, gələcəkdə həmin təcrübənin tətbiq edilməsini təklif edirik.

3. Azərbaycan Respublikasında Kriminoloji Tədqiqatlar Mərkəzinin yaradılması.

Cinayət-hüquqi siyasətin hər hansı bir probleminin həlli kriminoloji əsaslandırma olmadan mümkün deyildir. Respublikamızda kriminoloji tədqiqat sahəsinin böhran həddində olduğu təəssüf hissi ilə qeyd edilməlidir. Belə ki, milli hüquq nəzəriyyəsində bu sahədə az-çox aparılan tədqiqatlar xarici ölkələrin müasir qabaqcıl tədqiqatlarından xeyli aralı düşmüş, empirik materiallar ilə əlaqə isə demək olar ki, yox səviyyəsindədir.

Hazırda ölkə üzrə aparılan statistik hesabatlarda yalnız cinayətkarlığın vəziyyətinin əsas göstəriciləri (cinayətlərin, əsas növ cinayətlərin, cinayət törətmiş şəxslərin sayı) nəzərdə tutulur. Halbuki burada cinayətkarlığın quruluşu, cinayəti törədənlərin sosial-demoqrafik əlamətləri və s. mühüm hallar öz əksini tapmamışdır. Hesab edirik ki, cinayətkarlığın vəziyyəti, məhkumluq, hüquq mühafizə, penitensiar xidmət orqanlarının fəaliyyəti haqqında məlumatların açıqlığı sahəsinin daha da genişləndirilməsinə ehtiyac vardır.

Ölkə üzrə kriminoloji vəziyyətin həqiqi mənzərəsinin müəyyən edilməsi və adekvat qiymətləndirilməsi üçün həm ictimai təhlükəli əməllərin əsas xüsusiyyətlərini, həm də cinayətləri törətmiş şəxslərin sosial-demoqrafik əlamətlərini yaratmağa imkan verən məlumat bankı yaradılmalıdır. Bu bankın üzərində hüquq mühafizə, məhkəmə orqanlarının təcrübəli əməkdaşları, elm müəssisələrin alimləri, peşəkar psixoloq və sosioloqlar işləməli, müxtəlif parametrlər üzrə (yetkinlik yaşına çatmayanlar, qadınlar, regionlar, əsas cinayət növləri, qəsdən törədilən cinayətlər, ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayətlər və s. meyarlar) bunların təhlili aparılmalıdır. Respublikamızda cinayətkarlığın ümumsosial və konkret determinantları, qısa, orta müddətli kriminoloji proqnozları müəyyən edilməlidir. Bir sözlə, ölkəmizdə empirik kriminologiyanın yaradılması və inkişaf etdirilməsinə ciddi ehtiyac vardır. Bu məqsədlə Respublikamızda Kriminoloji Tədqiqatlar Mərkəzinin yaradılmasını təklif edirik.

4. Cinayət işləri üzrə məhkəmə icraatının sadələşdirilməsi və tezliyinin artırılması istiqamətində tədbirlərin davam etdirilməsi.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 48-ci maddəsi cinayət təqibi üzrə icraatın tezliyini nəzərdə tutur. Bir çox xarici ölkələrdə cinayət işləri üzrə məhkəmə icraatının sadələşdirilməsi istiqamətində ciddi işlər aparılır. Məsələn, Rusiya Federasiyasının cinayət-prosessual qanunvericiliyində konkret işlər üzrə məhkəmə qərarının qəbul edilməsinin icraatı tezləşdirən yeni qaydası müəyyən edilmişdir. Belə ki, RF CPM-nin 40-cı fəslinə görə, təqsirləndirilən şəxs ona verilən ittihamla razılaşdıqda məhkəmə araşdırması aparmadan haqqında hökm çıxarılması barədə vəsatət vermək hüququna malikdir. Prosesual qanunda belə vəsatətin qəbuluna mane olan norma nəzərdə tutulmadıqda vəsatət təmin olunur. Şübhəsiz, proses iştirakçılarının hüquqlarını pozmadığı təqdirdə, cinayət icraatının sadələşdirilməsi üsullarından biri kimi müəyyən növ cinayətlərə münasibətdə belə bir modelin tətbiqi məqsədəuyğun olar.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi. Hüquq ədəbiyyatı, Bakı, 1999, 280 s.
2. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi. Bakı, "Hüquq Yayın Evi", 2018, 700 s.
3. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Prosesual Məcəlləsi. Bakı, "Hüquq ədəbiyyatı" nəşriyyatı, 2012, 692 s.
4. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi / <http://www.e-qanun.az/code/24>

5. Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı / <https://president.az/documents/decrees>

6. "Penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi və cəmiyyətdən təcridetmə ilə əlaqədar olmayan alternativ cəza və prosesual məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqinin genişləndirilməsi barədə" Sərəncam / <https://president.az/articles/22756>

Резюме

Назим Алиев, Мирали Казимов

Указ Президента Азербайджанской Республики об углублении реформ в судебной-правовой системе: в контексте либерализации уголовно-правовой политики

В статье исследуются возможности, созданные Указом Президента Азербайджанской Республики «Об углублении реформ в судебной-правовой системе» от 3 апреля 2019 года, для модернизации судебной системы государства, либерализации уголовно-правовой политики и гуманизации наказания. Указ характеризуется как новый качественный этап судебной реформы в нашей стране. В статье считается целесообразным продолжение работы в этом направлении в форме концепции и предлагаются обоснованные предложения по гуманизации уголовной политики, в том числе по декриминализации преступлений.

Ключевые слова: уголовно-правовая политика, декриминализация, судебной-правовая система, уголовное право, амнистия, уголовная ответственность.

Summary

Nazim Aliyev, Mirali Kazimov

Decree of the President of the Republic of Azerbaijan on deepening reforms in the judicial system: in the context of liberalization of the criminal law policy

The article analyzes the opportunities - liberalization of the criminal law policy and humanization of punishment, created by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated April 3 2019 "On Deepening Reforms in the Judicial-Legal System" aimed at modernizing the judicial system. The decree is characterized as a new qualitative stage of judicial reform in our country. This article considers it appropriate to continue the work in this direction in the form of a concept, and makes reasonable proposals for the humanization of the criminal policy, including the decriminalization of crimes.

Keywords: criminal-law policy, judicial-legal system, criminal law, amnesty, criminal responsibility.